

Forum III

6. Sisällissota – kansakunnan haava

Näkökulmia tehtävien ja kuvien käsittelyyn

Tehtävä 1

Minkälaisia

a) pitempiaikaisia syitä

- yhteiskunnan yleinen epätasa-arvo
- eriarvoisuuden lisääntyminen 1800-luvun loppupuolella
- väestönkasvu, joka lisäsi erityisesti maaseudun tilatonta väestöä
- alkavan teollistumisen ongelmat, jotka aiheuttivat ristiriitoja kaupungeissa

b) vuoden 1917 tapahtumista johtuvia syitä sisällissodan taustalla oli?

- järjestysvaltatyhjiö, joka syntyi helmikuun vallankumouksen jälkeen ja kasvoi vuoden loppupuolella
- taloudelliset ongelmat (elintarvikepula, työttömyys, inflaatio), taustalla heikentyneet kauppayhteydet ulkomaihin ja Venäjän viljan tuonnin katkeaminen
- lakot, jotka kiristivät työnantajien ja -tekijöiden suhteita
- heinäkuun valtalaki ja siitä seurannut eduskunnan hajottaminen ja SDP:n enemmistöaseman menettäminen, mikä heikensi työväen uskoa politiikkaan
- Venäjän bolševikkivallankumouksen innostava esimerkki Suomen työläisille

Tehtävä 2

Ota kantaa väitteeseen: Suomessa käytiin vuonna 1918 yhtä aikaa monta sotaa.

- Sota alkoi sisällissotana, kun punaiset ja valkoiset taistelivat Pietarin asejunasta (19.1.). Vallankumous ja vapaussota syttyivät samana päivänä (28.1.).
- Näkökulmasta riippuen ihmiset näkivät sodan erilaisena.
- Valkoiset sotivat vapaussotaa venäläisistä vapautumiseksi.
- Jyrkimmät punaiset taistelivat luokkasotaa kukistaakseen valtaapitävien aseman ja luovuttaakseen vallan työläisille.
- 1960-luvulla yleistyi käsite kansalaissota, joka ottaa vapaussota-käsitettä enemmän huomioon työväen näkökulman.
- Nykyään puhutaan sisällissodasta: maan kansalaiset taistelivat toisiaan vastaan.

Tehtävä 3

Esseetehtävä: Sisällissota jätti kansakuntaan syvät haavat. Arvioi väitteen paikkansapitävyyttä.

Näkökulmia väitteen puolesta:

- Sodan kokeneilla oli kipeitä muistoja, joita he kantoivat loppuelämänsä.
- Moni suomalainen menetti sodassa läheisensä.
- Sodan lopputulos katkeroitti punaisia.
- Sodan terroria ei käsitelty julkisesti vuosikymmeniin.
- Sotaa ei käsitelty ilman ennakkoasenteita historian tutkimuksessa vuosikymmeniin.

Näkökulmia väitettä vastaan:

- Koko kansakunta ei osallistunut sotaan, esimerkiksi Pohjois-Suomi jäi ulkopuolelle.
- Kansakunta eheytyi vähitellen 1930-luvun loppuun mennessä.
- Sisällissodan haavat ovat jo pääosin umpeutuneet, ja historian tutkimuksessa pystytään käsittelemään sotaa kiihköttömästi ja nostamaan esiin kipeitäkin asioita.

Tehtävä 4

Mitä yhteisiä, mitä eroavia piirteitä oli punaisella ja valkoisella terrorilla?

Yhteisiä piirteitä:

- Kun terroriksi luokitellaan taisteluiden ulkopuolella tapahtuneet väkivallanteot ja teloitukset, tehtiin terroritekoja molemmin puolin.
- Molemmin puolin tapahtui sekä suunniteltua että spontaania kostoa.
- Yhteistä molemmilla puolilla oli toisinaan myös henkilökohtainen kostaminen.
- Sodan aikana monet tasapainottomat yksilöt pääsivät molemmin puolin tekemään raakoja tekoja.

Erottavia piirteitä:

- Erottavana tekijänä on usein pidetty sitä, että punaisten terroriteot olisivat olleet sattumanvaraisempia.
- Valkoisten terrori oli määrällisesti suurempaa.
- Valkoisten puolella käytettiin joukko-osastoja, joiden tehtävänä oli väkivaltaisia keinoja käyttämällä rauhoittaa valloitettuja alueita.
- Määräykset tehtävistä tulivat ylemmiltä upseereilta. Koska tällaisia tehtäviä oli sodan jälkeen vaikea puolustella, niistä on aikaisemmin vaiettu.

Tehtävä 5

Miksi Suomen sisällissota on ollut arka aihe historiantutkimukselle?

- Saman maan kansalaiset tappoivat toisiaan. Naapuri saattoi tappaa naapurin ja jopa veli veljensä.
- Sota oli verinen. Kansakunnan kokoon ja sodan keston suhteutettuna 36 000 uhria oli paljon eli noin 1 % väestöstä. Uhreja oli enemmän kuin talvisodassa, vaikka sota kesti lähes päivälleen yhtä kauan.
- Hävinneet eivät halunneet puhua häviöstä. Valkoisessa Suomessa ei haluttu kertoa, että sukulaisia oli taistellut punaisten puolella.
- Valkoisten puolella haluttiin vähätellä varsinaisten sotatapahtumien jälkeen tehtyjä terroritekoja. Niistä ei mielellään puhuttu.
- Monille tutkijoille aihe on arka, jos se on arka lukijoillekin. Toisaalta tutkijoiden omat käsitykset ovat heijastaneet heidän aikakautensa käsityksiä, joten lähdekritiikki on tarpeen.

Tehtävä 6

Sijoita seuraavat tapahtumat kronologiseen järjestykseen:

- c) helmikuun manifesti 1899
- b) eduskuntauudistus 1906
- e) helmikuun vallankumous 1917
- d) lokakuun vallankumous 1917
- f) Suomen itsenäistyminen 1917
- a) sisällissota 1918

Tehtävä 7

Etsi Suomen sotasurmista 1914–1922 kertova sivusto. Tutki, mitä tietoja sivustolta löytyy vuodesta 1918 joko omasta suvustasi tai omasta asuinpaikastasi.

- opiskelijan oma vastaus